

BELIEVING THAT SPACE IS INFINITE

From the memoirs of Maryna Kondratyeva about her father

ВІРИТИ В ТЕ, ЩО ПРОСТІР — НЕСКІНЧЕННИЙ

Із спогадів Марини Кондратьєвої про батька

Теплим осіннім ранком у п'ятому пологовому будинку міста Києва народився мій батько. Його мама була вчителькою української мови та літератури, а батько — директором школи, який у 18 років зі студентської лави першого курсу історичного факультету Київського університету пішов на війну, де втратив ногу. Батькове дитинство було голодним і бідним — як у більшості дітей 50-х років минулого століття.

Навчався батько у київській фізико-математичній школі № 145, яку закінчив у 1972 році. У цей же рік Юрій Кондратьєв вступив на мехмат Київського університету, ставши учнем академіка Ю. М. Березанського. Цього ж року він одружився із однокласницею, яка стала музою всього його життя — Наталією Кондратьєвою. Судилося їм прожити разом 50 років і в радості, і в страшній хворобі, що спіткала професора Кондратьєва в його останні роки життя.

Головними у житті батька були математика і родина. За 50 років у математиці мій батько написав сотні наукових робіт і зробив помітні наукові відкриття, виховав студентів, які сьогодні є вже професорами університетів від Америки до Британії, від України до Німеччини. Та крім математики в батьковому житті було ще дуже багато речей, якими він захоплювався: художня література, він був знавцем античної поезії та філософії, дуже добре знався на історії (читав різними мовами сучасні історичні дослідження), він декламував вірші і любив швидко їзду за кермом, готував як найкращий шеф-кухар із зірками Мішлен і знімався в якості актора в моїх фільмах. Мені пощастило бути частиною життя генія: знати його як найкращого батька в світі, який у моєму дитинстві читав мені казки перед сном і їв мої «супи із ромашки»; чути від нього цікаві історії та розповіді під час прогулянок парком, адже батько дуже багато часу проводив зі мною. Він показав мені світ і дав чудову європейську освіту, та головне — навчив бути людиною: не боятися сильних і не ображати слабких, жити за моральними і людськими принципами, не боятися бути білою вороною у натовпі. Батько завжди залишався самим собою навіть у найважчі часи, незважаючи на утиски та нерозуміння, з якими стикаються часто талано-

виті люди. Мого батька врятувала Німеччина і можливість творчої реалізації на Заході. Саме там батько написав свої найкращі математичні роботи, читав лекції, проводив семінари в Кембриджі та Принстоні, друкував статті в найкращих наукових журналах світу, брав участь у міжнародних конференціях. Тоді Юрій Кондратьєв, нажаль, виступав вже не як український, а як німецький професор. Та батько не змінив громадянства, він постійно приїжджав в Україну і допомагав багатьом українським вченим, своїм учням.

Життя мого батька нерозривно пов'язано з Університетом імені Михайла Драгоманова. Саме тут було відкрито Міждисциплінарний науково-дослідний центр дослідження складних систем, який очолив мій батько і завдяки якому було реалізовано низку проєктів та досліджень. Я дуже вдячна ректору Віктору Петровичу Андрущенко, проректору з наукової роботи Григорію Мирославовичу Торбіну і всім, з ким батько працював, за ту підтримку, яку мій батько отримував, будучи вже дуже хворою людиною, за ту підтримку, яку отримую від університету я, вже після смерті батька.

Талановита людина талановита в усьому: батько мав талант любити і робив свою родину щасливою. Любов'ю його життя була онука, моя донька Маша. Батько став для моєї дитини казковим королем, що перетворив її життя на казку, в якій відбуваються дива. Останніми словами в житті мого батька було: «Купи Маші від мене квіти». Родина була для професора Кондратьєва садом, в якому він був щасливий. Батько мав талант бути другом, акторський талант і завжди на знімальному майданчику, як тільки з'являвся тато — моя знімальна група забувала про мене (режисера), всі були зосереджені на батькових розповідях, байках і гуморі. Він притягував людей як магніт. Він міг стати геніальним актором чи шеф-кухарем, письменником або гонщиком, та йому судилось закохатись в математику і бути вірним цій науці все життя. Для мене він живий, і його костюми, що висять у шафі, улюблені люльки, і так і не допалена пачка цигарок лежать на його столі. Час не лікує, але саме коли йде **кохана** людина, ти розумієш, що **кохання** не знає слова смерть... Те, що зробив мій батько в науці буде існувати і після його смерті. Нещодавно я отримала листа від учня мого батька, що робить нову наукову працю, посилаючись на наукові праці мого батька, його учні зі всього світу планують провести конференцію пам'яті професора Кондратьєва, мій наступний фільм буде присвячений батькові, а його онука, що навчається в консерваторії, обов'язково присвятить йому свій перший професійний диск... Батькове життя йде далі, там, на небі, він знову навчає математиці, спілкується з Сократом і допомагає нам тут на Землі, в ці найважливіші часи вірити в те, що простір — нескінченний.